

Türkiye'nin Ortadoğu politikası diplomatlarda memnuniyetin yanı sıra merak ve şüphe uyandırıyor

Arap Birliği tereddütlü iyimser

ENGİN ESEN

Sosyal demokrat çizgideki Alman vakfı Friedrich Ebert Stiftung (FES) Türkiye Temsilciliği'nin davet ettiği bir Arap Birliği heyeti, İstanbul'da geçirdiği yaklaşık bir hafta boyunca çeşitli temaslarda bulundu. Türk dış politikasında son yıllardaki değişim konusunda görüş alışverişleri yapan heyet üyeleri esasen, "bu değişimin AKP'nin eseri mi, yoksa Türkiye devletinin tercihi mi olduğu" sorusu üzerinde durdu. Arap Birliği Genel Sekreter Yardımcısı Şazeli el Nefati liderliğindeki heyetkiler ile bir grup gazeteci ve akademisyen olarak, İstanbul Kültür Üniversitesi bünyesindeki Küresel Siyasal Eğilimler Merkezi'nde buluştuk. "Türk Dış Politikasının Bugünü: Ortadoğu ve Arap Dünyası Özelinde Bakış" başlıklı yuvarlak masa toplantısı, gazetecilerin son yıllarda Türk dış politikasındaki değişim hakkındaki sunumlarıyla başladı. Sunumlarda özellikle, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun "aktif, çok boyutlu politika", "komşularla sıfır sorun", "ritmik diplomasi" ve

AKP'nin bölge merkezli yeni dış politikasını olumlu bulan Arap Birliği diplomatları, bu konuda kafalarında olan birçok soruyu dile getirmeden edemiyor: AKP bunu içinden gelerek mi yapıyor, yoksa dıştan gelen etkilerle mi? Askerin dış politikada rolünün gerilemesi mi yeni politikaya sebep oldu?

Arap diplomatlar (soldan sağa) Muhammed Vahid el Dali, Şazeli el Nefati ve Faris Abdülkerim İstanbul'da görüşmeler yaptı.

"Türkiye'nin güvenliği sınırlarının ötesinde başlar" gibi söylem ve önermeleri aktarıldı. Ankara'nın, "Suriye - İsrail dolaylı barış görüşmelerine aracılık etme" gibi girişimleri hatırlatılarak, "10 - 15 yıl öncesine kadar gelişmelere seyirci kalan

Deniliyor ki, Erdoğan seçimler öncesi iç politikada destek arıyordu ve böyle davrandı... Türkiye - Arap ilişkileri AKP'ye mi bağlı? Türkiye güçlenirken Mısır'ın bölgedeki rolü azalıyor mu? Türkiye - İsrail ilişkileri eskiye dayanıyor...

Türkiye'nin, artık sahaya indiği" söylendi. Karşılıklı soru ve cevaplarla tamamlanan toplantıda, Türkiye ekonomisindeki gelişmelerden AKP kadrolarının Ortadoğu kültürüne yakınlığına, Soğuk Savaş dönemi sonrası dünya düzeninden bölgedeki enerji hatlarına kadar çeşitli konulara değinildi. AKP'nin doğup iktidara oturmasında iç ve dış etkenlerin rolü teraziye konulmaya çalışıldı. Türkiye - AB ilişkilerinin Kıbrıs

sorunundaki çözümsüzlük nedeniyle tıkanabileceği görüşünün de tartışıldığı toplantıda, Alman vakfının Mısır temsilcisi Gerd Emil Lieser, Arap Birliği ile yürüttükleri işbirliği projesini anlattı. Lieser ayrıca, iktidarda olan Alman sağının Türkiye'nin AB üyeliğine karşıtlığını yorumladı ve bu karşıtlığın, Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'nin izlediği çizgi kadar sert olmadığına dikkat çekti.

Değişimin sebebi merak konusu

"Türk dış politikası biz Araplar için çok önemli" diyen El Nefati, Ankara'nın Ortadoğu'ya ağırlık vermesinden duydukları memnuniyeti dile getirdi. Sözü, yıl başında yaklaşık 1400 Filistinlinin ölümüne yol açan İsrail'in "Dökme Kurşun Operasyonu"ndan kısa süre sonra yapılan Davos Zirvesi'nde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın çıkışına getiren Tunuslu diplomat, İsrail Cumhurbaşkanı Şimon Peres'e, "Siz öldürmeyi çok iyi bilirsiniz" dedikten sonra, paneli yönlendiren kişiye tepki gösterip zirveyi terk eden Erdoğan'ın bölge ülkelerinde topladığı sempatiye gönderme yaptı. El Nefati, "Erdoğan'ın Gazze Şeridi'ne yönelik İsrail saldırılarıyla ilgili çıkışına Arap hükümetlerinin niye sessiz kaldığı" sorusunu gülümseyerek geçiştirdi: "Arap Birliği olarak biz iyi karşıladık. Arap medyası da öyle. Devletler ve hükümetler ise başka bir konu. İçlerinden onlar da iyi karşılamışlardır ama dile getirmeleri başka bir sorun. Aslında bunu onlara sormak lazım."

Arap Birliği'nin önde gelen isimlerinden El Nefati, AKP dönemi Türk dış politikasındaki değişim konusunda kafasındaki soru işaretlerini ise şöyle sıraladı:

"AKP bunu içinden gelerek mi yapıyor, yoksa dıştan gelen etkilerle mi? Türkiye AB'ye girmek isterken çok zorluklarla karşılaştı. Türkiye'den iç sorunlarını çözmesi istendi. Türkiye'de AB baskısıyla Kürt sorununu başka yöntemlerle çözmeye başladı. Ama yine de AB dışında kaldı. Acaba bu hayal kırıklığı mı dış politika değişimine sebep oldu? Sonuçta, bölgede daha güçlü yer edindiğinde AB de kapılarını daha çok açabilir. İkinci soru şu: Askerin dış politikada rolünün gerilemesi mi yeni politikaya sebep oldu? Türkiye'nin Gazze politikasında halkın rolü de merak konusu. Deniliyor ki, Erdoğan seçimler öncesi iç politikada destek arıyordu ve böyle davrandı..."

'Türk-Arap ilişkileri artık iyi'

Arap Birliği Genel Sekreteri'nin tam yetkili diplomatik temsilcilerinden Muhammed Vahid el Dali, meslektaşının sözlerini biraz daha ayrıntılandırdı:

"Türkiye'nin yeni yüzü Arap dünyasında güzel algılandı. Suriye ile ilerleme var, bunun bölgede örnek olmasını istiyoruz. İran ile ilişkileri iyi. Filistin'de Türkiye barış için çalışıyor, İsrail ile sorun yaşanmasına rağmen. Gazze olaylarından sonra yaptıklarına şükran duyuyoruz. Türk - Arap ilişkileri eskiden iyi değildi, şimdiye iyi. Eğer Türkiye bölgede liderlik düşünüyor ise, tabii ki her ülke milli çıkarlarını ve bölge çıkarlarını düşünmek zorundadır. Ama şu sorular var: Türkiye - Arap ilişkileri AKP'ye mi bağlı? AKP giderse başka bir sev mi olur?"